

La bandera que regalaren els catalans d'Amèrica i que desaparegué durant la dictadura

On va anar a parar? Va ésser destruïda covardament?

El dia de Sant Jordi de l'any 1922, es celebrà al Palau de la Generalitat una gran festa de les banderes. Aquell dia, entremig del flameig multicolor de tantes banderes, destacà damunt de totes la que els catalans d'Amèrica ofrenaren a la Patria, fent-la a mans del que llavors era el seu orgànic representatiu, de la seva unitat, la Mancomunitat de Catalunya. El meravellós jubileu dels milers de catalans disseminats per Amèrica, presents en esperit en els plecs de la bandera regalada a Catalunya, constituït un dels més brillants esdeveniments que registra la nostra terra contemporània. Quants assistiren al memorable acte, celebrat en la sala del Consell del Palau de la Generalitat, on el Dr. Aleu, en nom dels catalans d'Amèrica lliurà la rica bandera, guardant del mateix un record inesborrable.

Vingueren els vergonyosos dies de la dictadura. La bandera va desaparèixer. Els bons catalans abrigaven l'esperança de que algun patriota l'hagués guardada per a evitar de que calgués en mans dels dictadors. Però, quan, dimittit Primó de Rivera, passà a la Diputació el senyor Maluquer i Villadot, aquest palesà en un fervent desig de retrobar l'ensenya i tot fou en va. La bandera havia desaparegut definitivament. Es digueren moltes coses, s'apuntaren moltes sospites, es féu el silenci. L'afer semblava mort.

I heus ací que ara torna a tenir actualitat.

Hem rebut una nota pregada de "La Falç", Joventut d'Esquerra Republicana de Catalunya, que inserim en lloc prenent perquè creiem que el seu interès és tan excepcional qu'no podia ésser inclosa en la secció d'informació política.

Diu així la nota al·ludida: "Davant de la segona lletra que el president de l'A. P. de l'E. C. En Manuel Folguera i Duran ha adreçat al President del Govern de la Generalitat, "La Falç", J. d'E. R. de C. creu que són molt més interessants les responsabilitats morals de la desaparició de la bandera dels catalans d'Amèrica, que encara no han estat sancionades, que no pas la seva reposició immediata que els patricis de l'altra banda de l'Atlàntic no agrairien pas tant com les nostres autoritats volen donar a entendre, ja que deixaria en bastant mal lloc als catalans d'Europa que no havem sabut guardar amb la consideració tan valuosa present i que, a més, una volta desapareguda, no havem mostrat el menor interès a exigir aquelles responsabilitats d'ordre moral, que nosaltres entenem que són més fonamentals que les d'ordre pràctic que a hores d'ara estan escalfant les corporacions de la República".

No tan sols creiem, com hem dit abans, que aquesta nota situa les coses en el lloc en que per obra i gràcia de la Revolució devien quedar situades el 14 d'abril sinó que ve a subratllar el contingut revolucionari que tant han trobat a mancar en els primers temps de la República, la immensa majoria de les masses que la duïgueren.

Respecte al punt de la bandera dels catalans d'Amèrica, creiem que seria interessantíssim que la Generalitat obrís una informació sobre el que hi hagi de cert, doncs han corregut amb insistència diversos rumors, coincidents tots ells en que la famosa bandera fou destruïda covardament per mans catalanes en l'època de la dictadura de Primo de Rivera i que després d'haver estat guardada curosament durant cinc anys, fou trencada a trossos i cremada en un llum d'oli per mans catalanes que preferien destruir el preuat símbol de germanor dels catalans d'Amèrica a exposar-se a anar a la presó o a l'èxil, que és on estaven en aquelles hores els catalans patriotes.

Segons els esmentats rumors, estan particularment interessats en aquests afers uns senyors que responen als noms de Jaume Llangueres i Joaquim Cunill. Es que aquests senyors en podrien dir alguna cosa?... És que les acusacions populars tenen una part de certesa?... És que si fos certa aquesta versió que solament donem a títol d'informació i sense compar-tir-ne la responsabilitat podríem permetre que aquest acte contra la nostra gloriosa bandera restés impune?... Els ciutadans al·ludits, i especialment les autoritats representatives de la gesta revolucionària, tenen la paraula.

cada dia...

Bulletí del temps

Pluja la nit passada. Pluja amb l'aditament de llamps i trons: uns llamps i trons que havien quedat de l'estiu; uns llamps i tro, que ja estaven un xic esbravats, que ja sem-blaven de teatre.

De dia hi ha hagut sol amb núvols — uns núvols de cotó fluit un xic bruts de pols de les carreteres del cel —, però sol. Aquest del qual un amic nostre diu que alimenta com el brou de gallina.

Conspiradors

S'havia descobert un complot, un complot monàrquic, com és de suposar pel nom dels complicats: un comandant de l'exèrcit, un xantre de no recordo quina església de Madrid, perquè en virtut d'escleròsis no hi tinc gaire pràctica —, i un fill de Primo de Rivera.

Es una conspiració a la qual no manca la nota pintoresca, i la nota

El pacifisme alemany

Els gasos asfixiants poden fabricarse a domicili

A Alemanya acaba de publicar-se un llibre de vulgarització, indicant la fórmula i la manera de fabricar els gasos més perillosos que existeixen.

El llibre, presentat baix el nom de llibre de cuina per a la preparació a domicili de gasos de combat, és degut a la ploma del conegut fabricant d'Hamburg, Stoltzenberg, i les receptes són donades de tal manera, que com és ja característic en els alemanys, el més ignorant, el més proïa en afers de químies, pot arribar fàcilment a la fabricació a casa seva dels gasos més terribles, tals com l'ipèrita, lewisite, fosgeni, etc., etc. I perquè no hi manqui res fins s'hi troba els preus màxims que poden costar els gasos una vegada fabricats. Pel que es veu, aquests alemanys no s'estan de res. Ara que segons declaracions del Ministre de l'Interior anglès, per primera vegada en la història s'havia mantingut la pau al món durant una dècada, ara surt aquest bon senyor Stoltzenberg amb el seu llibre de receptes.

Es veu que per ells deu anys de pau són ja masses anys, i per tant, tenen de cercar la manera que no poguem dir el mateix durant la dècada vinent.

No és estrany, doncs, que tots els Centres pacifistes alemanys protestin contra la publicació d'aquest llibre i senyalin al Govern el greu perill que representa la facilitat de fabricar els gasos asfixiants a domicili, sobre tot en moments com els actuals en que les autoritats alemanyes semblen perseguir en gran manera el comerç de tota mena d'armes.

Un succés misteriós

Les peripècies d'un nen raptat per uns captaires

La setmana passada els diaris i la ràdio varen anunciar la desaparició d'un nen d'11 anys, anomenat Martí Carvajal, que vivia amb els seus pares a Mongat, en el lloc conegut per "Font de Sastre".

Ara el noi ha tornat al seu domicili amb la consegüent alegria dels seus pares. Preguntat on havia passat aquesta dies, ha fet una explicació que sembla tament un capítol de novel·la de Ponson du Terrail o de Xavier de Montepin.

Segons la narració de l'infant, trobat, aquest, el dia 24 del mes passat, passejava per la Riera de Sant Joan, de Badalona, quan se li aparegueren tres captaires, una dona i dos homes, els quals, amenaçant-lo obligaren a que els seguís. Així, amb ells, vigilat perquè no pogués fer-se escapolir, va seguir uns quants pobles captant, però veient que solament en treia cops i gana, va fugir en trobar-se pels voltants de Montcada mentre recollia llenya pels captaires. Camps a través va arribar a Mongat, presentant-se als seus pares.

El nen Martí Carvajal declarà, a la policia, que un dels captaires es deia Josep Bagulí, i l'altre era conegut pel nom d'"El Francès", i la dona, muller d'aquests, es deia Anita. Digué també que amb els captaires hi anaven altres dos nens que no pogueren fugir per estar molt vigilats.

La policia ara està esbrinant si tot això és cert o bé si és fantasia. Mentrestant, cerca els captaires i no els troba.

Una conspiració?

La inquietud inútil dels monàrquics barcelonins

Som al temps de les petites conspiracions. Els tristos monàrquics barcelonins, envejosos de la tasca que fan els borbonistes d'altres ciutats, també juguen a conspirar. D'això ja en parlàvem dies passats i la decisió del Govern francès d'allunyar de la frontera a En Milà i Camps palesa que no anàvem pas errats. Avui, arriba a nosaltres la nova d'una petita conjura, la finalitat de la qual no coneixem, però que sospitem sense cap por d'equivocar-nos. Després del que anem a dir, que hi intervingui qui degui fer-ho.

L'escena passa a un cafè de la Plaça de Catalunya, el més vell de la mateixa. Els, diem-ne, conspiradors, cada tarda, de tres a cinc, s'agrupen prop d'un finestral, a la part interior de l'establiment. Sempre són els mateixos. Hi ha molt enraonar baixet, molt xiu-xiu a cau d'orella, molta lectura de cartes i papers. Però tot això, amb l'aire més inofensiu del món.

Els reunits parlen gairebé tots castellà, però també n'hi han que ho fan en català. Són els menys. Entra al cafè un escriptor barceloní, fill de Catalunya, però declarat enemic de la nostra terra, i baixa als soterranis, ben innocentment. Llavors, un dels del grupet, com aquell que res, el segueix, baixa també, i enfront dels "retrates", l'atura.

— "Usted es Fulano?" — li pregunta.

— "Sí."

— "Pues tome eso y entérese..." I li dona un sobre, que conté un paper escrit a màquina. Manifest? Instruccions? Proclama? No ho sabem.

El que sí sabem és que l'escena es repeteix fa uns quants dies i que els paperets escrits a màquina els han rebut molts monàrquics barcelonins...

Això és tot el que sabem de la que suposem una petita conjuració. I ara, que ho esbrini qui degui fer-ho.

La campanya revisionista

Diu el ministre de la Governació

Madrid, 13.—Preguntat el ministre de la Governació si havia adoptat alguna mesura relacionada amb la campanya revisionista, manifestà que no havia pensat suspendre-la, i quant al miting anunciat pel diumenge vinent a Zamora, tampoc s'havia adoptat cap resolució.

EL FERROCARRIL I L'AUTOMOBIL

Comentaris a un projecte de llei

El projecte de llei que el senyor ministre de Foment de la República intenta portar a les Corts, és precis estudiar-lo detingudament, puix la importància cabdal del problema, afecta d'una manera extraordinària l'economia nacional i d'un mode especial l'interès públic.

Sembla, a primera vista, que tota la preocupació del senyor ministre és salvar els ferrocarrils espanyols de la crisi greu que travessen, en detriment dels transports per carretera i a fira plausible aquest intent, si, en primer lloc no en sortís perjudicat una part dels interessos nacionals tan respectables com les dels ferrocarrils, i, en segon lloc, la perioració que en diferents aspectes repercutiria aquest favoritisme, en la vida econòmica de la nació.

Desgraciadament, la crisi dels ferrocarrils és mundial; nacions d'una economia forta i sanejada com França i Estats Units, fa anys que treballen per a resoldre aquest greu problema i alguna d'elles l'han resolt en part, fent conjuntament el transport la mateixa empresa per ferrocarril i carretera, més el que és despen del projecte de Llei esmentat no és una coordinació de serveis, encara que en el preàmbul del projecte en parli, sinó un favoritisme per a les empreses carileres.

El transport per carretera a Espanya no ha estat mai considerat com element necessari al desenvolupament de la vida nacional; més al contrari, els diferents governs que hem tingut, si bé, aparentment, han semblat interessar-s'hi dictant normes i reglaments, a l'empar dels quals avui estan més o menys organitzats els transports per carretera, no han tingut per aquest assumpte l'atenció que calia

i que la majoria de nacions han tingut.

Han considerat l'automobil com un article de luxe, i si bé anys enrera era així, ara és ben al contrari. L'automobil a Espanya ha donat un impuls formidable a la indústria i el Comerç, ha posat en relació directa amb les capitals de província i caps de partit aquells pobles més apartats dels centres comercials; ha contribuït a l'abaratiment d'una infinitat d'articles de consum, transportant-los ràpidament dels centres de producció als de consum, cosa que, amb les deficiències de la xarxa carillera d'Espanya, no era possible.

I per què considerar l'automobil com a competidor del ferrocarril? ¿Hi ha algú que cregui que en establir-se un servei en contraposició al ferrocarril, és per a fer-li la competència? No, és el progrés, és la llei natural de la vida que cerca els mitjans necessaris per a posar-se a tot amb els moments actuals; són les exigències de la vida moderna que cerca amb l'automobil i el camió que el carril avui no pot donar-li; en primer lloc per antuitat, i en segon lloc, per deficiències d'organització.

Sovint veiem com les mercaderies passen dies i dies als molls de les estacions esperant material per a portar-los, o bé deficiència de mercaderia per a completar un vagó o un tren. És natural que la companyia carillera no pot fer marxar de vuit o amb poca càrrega els vagons, més el comerciant que envia o reb un gènere, comprova la diferència entre el carril i el camió, i veu que li és més avantatjós aquest darrer mitjà.

Es fàcil de veure com, el que ha de traslladar-se de capital a capital, solament té dos trens al dia — i a la millor a hores no molt convenients al públic, puix generalment els horaris de carils es fixen sense consultar per a res al país —, i llavors sorgeixen demandes de les entitats econòmiques reclamant nous serveis, els quals la companyia no pot atendre perquè el tràfec a la seva línia ja és prou intens, o perquè consideri — i tal volta amb raó — que el fer un altre tren és ruïnós. Hem de tenir en compte que la formació d'un tren de viatgers és sumament costós, puix porta un 80 per cent de pes mort i per tant necessita un moviment pleter de viatgers per a fer negoci.

Llavors sortiran els automobils a omplir les deficiències de servei, precisament a hores que no era possible formar un tren; més si per sortir un automobil, tota vegada que la cabuda d'aquest és limitada i per tant les despeses són molt inferiors.

¿Es lògic, doncs, que s'intentin posar tantes trabes al transport per carretera com preté el senyor ministre de Foment?

No fóra just que unes empreses que han esmerçat quantitats importants en el transport mecànic per carretera, que han vingut a omplir un buit molt important en el desenvolupament de la vida nacional, vegin menaçats llurs interessos per a afavorir un determinat sector, sacrifici que, per altra part, fóra completament estèril, perquè el progrés ens empeny i, avui per avui, sembla que l'esdevenidor és de l'automobil.

A. POMES MARSAL

Dos homes foren executats pel butxi de Burgos i altres resten encarcerats empresonats per un crim que el doctor Tusó assegura que no cometeren

Davant la Sots-comissió de Responsabilitats sobre l'afer del terrorisme governamental, comparegué espontàniament el doctor Tomás Tusó per a denunciar el doble crim que la justícia de la monarquia borbònica va cometre a Sabadell l'any 1920.

El fet va exasperar a tots els homes lliures, però la repressió continuava que exercia la policia a les ordres dels ministres de la Governació, fela impossible aleshores tota actuació popular. Sabadell entera vibrava en seta de protesta. Però el que en aquella època de terror blanc va restar oïgat per l'acció policíaca, és avui del tot indispensable posar-ho a discussió perquè tot el poble sàpiga del que eren capagós els homes que servien a la monarquia.

Quan els atemptats socials estaven a l'ordre del dia monàrquic, calgué a Sabadell vilment assassinat un industrial francès anomenat Jeny. La policia — diu el Dr. Tusó — no va saber descobrir els veritables autors del crim, i abans de confessar el seu fracàs, detingueren a uns quants innocents i els entregaren als Tribunals perquè fallessin en contra d'ells, com així ho va succeir. Dos d'ells moriren a mans del botxi de Burgos, perquè així ho va decretar la Justícia monàrquica. Els altres sofriren encara a presidis les conseqüències d'aquest monstruós error judicial, sense que ningú es recordi d'ells. Però ara ha arribat l'hora de parlar clar, i ens consta que el doctor Tusó ho ha fet davant la Comissió de Responsabilitats.

El fet va ocórrer essent aleshores En Josep Sánchez Guerra president del Consell de ministres del rei Alfons XIII. Salvador Seguí féu un viatge expressament a Madrid per a exposar al president del Consell l'error que s'anava a cometre, assegurant-li que els reus eren innocents del crim que se'ls imputava. Sánchez Guerra va contestar amb subterfugis. Hi havia, deia, una reclamació diplomàtica per part del Govern francès i era precis complimentar-la malgrat a algú. Tots qui fós.

Salvador Seguí, després de parlar amb En Josep Sánchez Guerra, tingué de retornar a Barcelona adolorit, vençut, descoratjat per no haver pogut obtenir de la inflexibilitat dels monàrquics una honrada rectificació que hauria salvat la vida i l'honorabilitat de dos homes que sucumbiren embolicats sota l'acusació del crim més abjecte.

La policia barcelonina encara no creu arribada l'hora d'aclarir aquest assumpte. Però si la policia no és capaç de posar en clar aquest afer, ja que el doctor Tusó ha pronunciat la primera paraula de la proclamació de la República, s'imposa que s'exigeixi del Govern de la República, si-gui posat en clar o no.

Cal que el poble no oblidï aquests repugnants fets. Hem d'exigir justícia, calgui el que calgui. LA HUMANITAT al servei sempre de la llibertat i la justícia entre els homes continuà aquesta campanya fins allà on sigui necessari. Demà o demà passat, publicarem una informació més completa sobre aquest assumpte.

focs de bengala

Això se'n va per pories...!

Heus ací el clam dels derrotistes, dels malcontents, dels puntals vergonyants de la monarquia. Pel sol fet de que la República no legisli ni governi al dictat d'ells, no s'estan de vaticinar — en veu baixa, així sí — tota mena de catàstrofes paoroses.

Els arguments que recolen llurs averanyos, no poden ésser més eloqüents. De l'un costat trobareu el ciutadà que s'esqueixa i s'vestidures perquè l'adveniment de la democràcia al govern del país no li ha permès tot seguit lliar els seus pessos amb llonganisses. Més enllà, sentiria el catòlic "comprensiu" que transgria el catòlic que el poble no cregués en res, mentre s'amotilla a pagar-li a ell les despeses que comporta el culte que practica. Però l'exemplar més curiós de la fauna protestatària, és el senyor que no se sap avenir que el nou règim pretengui fer pagar als que tenen diners, enlloc de viure, com fins ara, dels despesos...

— Així no es pot viure! — m'indolava ahir a cau d'orella, un industrial de pell llustrosa i tumbagues de pedreria. — Em tripliquen la càndula; m'obliguen a devengar l'impost d'inquilinat, no pel lloguer que pago, sinó pel que em correspondria pagar. M'apujaran, no cal dir-ho, la contribució... No us sembla que aquest no és el tracte? Sóc una víctima propiciatòria!... [Quina sort la dels que no saben què cosa és tenir por perdrer]...

Davant de tot això, el nostre altruisme s'ha deixat emocionar i amb l'esperit de sacrifici que ens caracteritza, hem proposat, totesguit, al desolat ricatxo que besanàssim la posició respectiva. — "No volem que patiu més — li hem dit —. Preneu ara mateix el nostre privilegiat paper de propietari de la poma, lliure de carregues, i er tal d'alleguerir-vos els mals de cap, cediu-nos la vostra feixuga existència de fabricant, compte-correntista i propietari; traspassau-nos els vostres autos i els vostres brillants, i nosaltres ens encarregarem de suportar per vos les irritants vexacions fiscals que us ennuieguen..."

Però el nostre home no ens ha volgut escoltar i ens ha deixat amb la paraula a la boca. Tanmateix, els potentats, víctimes de l'economia republicana, tenen, pel que sembla, vocació de màrtir. Tan fàcil que els fóra, amb la nostra fórmula, deixar de patir!

J. M. FRANCES

PEL MINISTRE D'ECONOMIA

Els obrers de «La Hispano-Suiza» es manifesten davant el Govern civil demanant la reforma de l'Aranzal

Avui a les dotze els obrers de «La Hispano-Suiza» anaren en manifestació al govern civil demanant una reforma a l'actual llei d'aranzels, que tal com està decretada és un factor d'importància en la crisi del treball que ens aqueixa.

Es reuniren davant del govern civil els obrers que treballen en la indústria manufacturera i delegaren una comissió que pujà a entrevistar-se amb el governador. Els obrers exposaren al senyor Anguera el fet paradoxal a que dona lloc aquesta llei, puix resulta que els drets aranzels aplicats, les matries primes de la indústria de l'automobil, és molt més baix que l'aplicat als cotxes acabats. Amb aquest criteri aranzelari, les signatures estrangeres inunden el mercat amb els de serie, ja llestos amb greu perjudici per a la indústria indègena que no pot competir amb aquesta concurrència paradoxalment protegida per la Duana, perjudici que és traduït en un minva de treball i en un augment de l'atur forçat.

El senyor Anguera de Sojo digné als comissionats que urgentment tractaria

un telegrama explicant i apolant la pre-tenso obrera.

Mentres estava la manifestació al carrer els guàrdes d'assalt intentaren vament dissoldre-la.

HUMOR ESTRANGER

La senyoreta del vestuari, a Gandhi: — Vol deixar el mantell, senyor?